

Erkən uşaqlıq dövrü insanın inkişafının ən həssas və həlledici mərhələlərindən biri hesab olunur. Bu mərhələdə uşaqlar ətraf aləmi tanımağa, sosial münasibətlər qurmağa və əsas bacarıqları mənimsəməyə başlayırlar. Mü-təxəssislərin fikrincə, məhz bu yaş dövründə tətbiq olunan təlim metodları uşağın gələcək təhsilinin və şəxsiyyət kimi inkişafında mühüm rol oynayır. Son illər erkən uşaqlıq təhsilində oyun əsaslı öyrənmə yanaşması daha geniş yayılmağa başlayıb. Bu mövzu ilə bağlı təqdim olunan yazı xarici təhsil resurslarında dərc edilmiş və erkən uşaqlıq təhsilində oyun əsaslı öyrənmənin mahiyyətini və əhəmiyyətini izahını verən məqalə əsasında hazırlanıb.



Erkən uşaqlıq təhsili:

Oyun əsaslı öyrənmə nədir?

Oyun əsaslı öyrənmə yanaşması uşaqların təbii maraq və kəşf etmə ehtiyacına əsaslanır. Bu yanaşmaya görə, uşaqlar ən effektiv şəkildə sərbəst oyun, müşahidə və təcrübə yolu ilə öyrənirlər. Onlara maraqlarına uyğun fəaliyyət seçmək imkanı verildikdə, həm intellektual, həm də emosional inkişaf daha sürətli və davamlı olur.

Müasir oyun nəzəriyyəsinin banilərindən biri hesab olunan professor Co Frostun fikrincə, uşaqların təhlükəsiz və dəstəkləyici mühitdə oyun oynaması onların daha dözümlü və güclü şəxsiyyət kimi formalaşmasına şərait yaradır. O qeyd edir ki, oyun uşaqlarda təxəyyülün, dil bacarıqlarının, sosial münasibətlərin və motor qabiliyyətlərinin inkişafında əsas vasitədir.

Praktik nümunə

Təsəvvür edək ki, üç yaşlı uşaq müxtəlif ölçülü, rəngli və formalı kublarla oynayır. O, kubları bir-birinin üzərinə yığır, onların aşmasını müşahidə edir və yenidən cəhd göstərir. Qüllə möhkəm dayandıqda isə uşağın üzündə yaranan sevinc hissi bu prosesin nə qədər dəyərli olduğunu göstərir.

Bu sadə oyun zamanı uşaq böyük və kiçik anlayışlarını, tarazlıq və səbəb-nəticə əlaqələrini öyrənir. Müəllimin düzgün istiqamətləndirməsi isə rənglərin, fiqurların tanın-

ması kimi əlavə biliklərin mənimsənilməsinə imkan yaradır. Bu, oyun əsaslı öyrənmənin praktik nümunələrindən biridir.

Əsas elementlər

İsveçrəli psixoloq Jan Pijə oyunu “uşağın işi” adlandırdı. Onun idrak inkişafı nəzəriyyəsinə görə, müəllimlər bilik ötürən deyil, öyrənmə prosesində tərəfdaş rolunu oynamalıdır. Oyun əsaslı öyrənmənin əsas elementlərinə aşağıdakılar daxildir:

* Vizual cəhətdən cəlbedici və təhlükəsiz öyrənmə mühiti – oxu, yazı, yaradıcı fəaliyyət, dramatik oyun və sensor məşğələlər üçün xüsusi guşələr yaradılır.

* Seçim və müstəqillik hüququnun təşviqi – uşaqlara istədikləri fəaliyyəti seçmək imkanı verilir, bu isə onların özünəinamını və qərarvermə bacarığını artırır.

* Araşdırma və təcrübə yolu ilə öyrənmə – açıq tipli oyunlar uşaqlara fərziyyələr irəli sürmək, müşahidə aparmaq və səbəb-nəticə əlaqələrini dərk etmək imkanı yaradır.

* Təkrar və möhkəmləndirmə – uşaqlar çətin tapşırıqlara dəfələrlə qayıdaraq bacarıqlarını möhkəmləndirirlər.

Oyun əsaslı öyrənmənin təhsildə rolu



Niyə vacibdir?

Bu yanaşma uşaqlarda sosial və emosional bacarıqların inkişafına ciddi töhfə verir. Onlar həm təkbaşına, həm də qrup şəklində oynayaraq ünsiyyət qurmağı, emosiyalarını ifadə etməyi və münaqişələri həll etməyi öyrənirlər. Eyni zamanda, oyun uşaqların yaradıcılıq və təxəyyülünü inkişaf etdirir. Oyun vasitəsilə öyrənmə idrak inkişafını da dəstəkləyir. Uşaqlar dü-

şünmə, müqayisə etmə, problem həll etmə bacarıqlarını məhz bu prosesdə formalaşdırırlar. Bundan əlavə, fiziki aktivlik uşaqların iri və xırda motor bacarıqlarının inkişafına, koordinasiya və tarazlıq hissinin güclənməsinə şərait yaradır.

Nəticə etibarilə, oyun əsaslı

öyrənmə erkən uşaqlıq təhsilində səmərəli və elmi əsaslara söykənən yanaşmalardan biridir. Bu metod uşaqlarda müstəqillik, özünəinam, yaradıcılıq və sosial bacarıqların formalaşmasına kömək edir, onların gələcək akademik uğurları üçün möhkəm təməl yaradır.

Mənbə: OWIS Riyadh – What is Play-Based Learning in Early Childhood and Its Importance

Tünzalə QULİYEVA

